

WSTĘP

W ostatnich kilkudziesięciu latach podatek VAT stał się jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się form opodatkowania. W literaturze przedmiotu wskazuje się na korzyści płynące z tej formy opodatkowania pośredniego, która w konfrontacji z podatkami bezpośrednimi bardziej efektywnie spełnia swe podstawowe funkcje. Wynika to m. in. zarówno ze skali przychodów, jakie podatki pośrednie dostarczają budżetowi państwa, jak i z łatwości ich administrowania i kontroli.

Jednym z elementów harmonizacji systemu podatkowego w krajach Unii Europejskiej jest obowiązek stosowania podatku od wartości dodanej, przy w miarę ujednoczonej jego konstrukcji, stawkach i sposobie administrowania. W procesie harmonizacji szczególną rolę odgrywa rolnictwo, które w niektórych krajach stosunkowo późno objęte zostało tym podatkiem bądź/i traktowane jest w sposób odmienny w stosunku do pozostałych sektorów gospodarki.

Niniejsze opracowanie podejmuje problematykę podatku VAT w polskim rolnictwie na tle dynamicznych zmian zachodzących w krajach UE, a także w innych regionach świata.

Pierwsza część poświęcona jest znaczeniu podatku od wartości dodanej w gospodarce. Ma tu miejsce próba oceny procesu wprowadzania tej formy opodatkowania w różnych regionach świata, ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej, której rozwiązania można traktować jako wzorcowe dla Polski i innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

W kolejnym opracowaniu analizie poddano unijne i polskie rozwiązania prawne w zakresie podatku VAT. Są one szczególne w porównaniu z pozostałymi działami gospodarki. Istotą tych rozwiązań jest umożliwienie rolnikom ryczałtowej formy rekompensaty podatku zapłaconego przy zakupie środków produkcji i działalności inwestycyjnej. W artykule tym dokonana jest także próba podsumowania rozważań ekonomistów na temat konsekwencji tego podatku dla sektora rolnego i jego otoczenia, a także budżetu państwa.

Empiryczna weryfikacja wysuwanych przypuszczeń co do implikacji podatku VAT dla sektora rolnego stanowi przedmiot rozważań kolejnego artykułu. Zastosowanie analizy ekonometrycznej pozwoliło na ocenę wpływu podatku od wartości dodanej na podstawowe charakterystyki ekonomiczno-finansowe rolnictwa w dwóch ujęciach – w skali całego sektora oraz z punktu widzenia przeciętnego gospodarstwa rolnego, z uwzględnieniem jego profilu produkcji.

Rodzaj działalności rolniczej determinuje również opłacalność wyboru danego systemu VAT-owskiego – ogólnego bądź ryczałtowego. W celu sprawdzenia tej hipotezy przeprowadzona została analiza empiryczna, której wyniki zaprezentowano w kolejnym artykule. Ze względu na to, że od kierunku produkcji zależy struktura i poziom kosztów i przychodów, a różne środki produkcji opodatkowane są odmiennymi stawkami podatku, zmiany w ich wysokościach mogą wpływać na preferencje rolników w zakresie wyboru systemu VAT-owskiego. W artykule przedstawiono scenariusze rozliczania podatku VAT przez rolników z uwzględnieniem różnych profili produkcyjnych, opracowane na podstawie informacji pochodzących ze Zunifikowanego Systemu Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych (ZSRGR).

W kolejnym opracowaniu, bazując na własnych badaniach ankietowych, autorzy podjęli próbę oceny zasad funkcjonowania VAT-u przez samych rolników.

Końcowy artykuł zawiera propozycję wykorzystania instrumentów marketingowych w podejmowaniu decyzji gospodarczych przez rolników indywidualnych w aspekcie sposobów i form rozliczania podatku VAT.

Wacława Starzyńska